

Stručni rad

# **MOTIVACIJA I NASTAVA NA DALJINU U 5. RAZREDU**

Andreja Bogataj Rant, učiteljica razredne nastave  
OŠ Železniki, Otoki 13, 4228 Železniki, Slovenija

## Sažetak

2. studenoga 2020. nastavljeno je gotovo četveromjesečno podučavanje na daljinu. Ovaj put bili smo bolje pripremljeni i znali smo što možemo očekivati. Učenici su već imali iskustvo o načinu izvođenja nastave, bili su vještiji u radu s računalima i raznim platformama. Više im nije trebala tolika pomoć roditelja u radu i većina je postala vrlo samostalna. U radu na daljinu motivacija je bila iznimno važan čimbenik, jer je to psihološki proces koji usmjerava i stimulira naše ponašanje, odnoseći se na emocije, misli, uvjerenja, stavove, percepcije i druge psihičke sadržaje povezane s njim.

Stoga sam u svom radu koristila različite pristupe i načine rada, npr. svakodnevno podučavanje putem Zooma, tumačenje gradiva pomoću različitih programa, poput Powerpointa, video zapisa, te za utvrđivanje gradiva radne listove, online zadatke, kvizove, zabavne zadatke itd. Na nastavi sam koristila razne aktivnosti za opuštanje, podizanje motivacije, poticanje interesa, povećanje aktivnosti i pažnje djece te aktivnosti za zabavu. Budući da su ljudi društvena bića, učenicima je u nastavi na daljinu uglavnom nedostajao osobni kontakt koji imamo u školi. Ova vrsta nastave nikako se ne može usporediti s nastavom u školi, a samo će vrijeme pokazati kakve je posljedice ostavio gotovo četveromjesečni rad na daljinu.

**Ključne riječi:** podučavanje od kuće, online komunikacija, učenici, motivacija

## 1. UVOD

Krajem listopada 2020. život u Sloveniji ponovno je "zaustavljen" i najavljeno je ponovno podučavanje na daljinu. Učenici od 6. do 9. razreda osnovne škole i srednjoškolci ostali su kod kuće 16. listopada, dok su učenici od 1. do 5. razreda imali nastavu u školi još tjedan dana, odnosno do 23.10.2020. Tijekom tog zadnjeg tjedna proveli smo dosta vremena pripremajući se za podučavanje na daljinu. U školi smo se posebno dogovorili o svakom predmetu odnosno o približnom tijeku sati, tako da su barem razjašnjene početne nejasnoće.

U petom razredu devetogodišnje osnovne škole u Sloveniji učenici imaju 25,5 sati nastave tjedno, od toga 5 sati slovenskog jezika, 4 sata matematike, 3 sata prirodoslovlja i tehnike, društva, sporta i engleskog jezika, 2 sata likovne umjetnosti i 1,5 sat glazbene kulture te domaćinstva jedan sat tjedno.

U ponovno podučavanje na daljinu ušli smo bolje pripremljeni i upoznati s onim što nas čeka. Svaki dan imali smo dva sata nastave »uživo« putem Zooma, a za ostale predmete učenici su dobili upute u online učionicama u pisanom obliku te u obliku powerpoint prezentacija s usmenim objašnjenjima, videa itd.

Nastavu smo započinjali u 8.20, baš kao u školi, što se pokazalo kao dobar potez. Učenici su i dalje imali određeni ritam rada te osjećaj da je ovo i dalje ista škola. Između prvog i drugog sata napravili smo petnaestominutnu pauzu, tako da su za to vrijeme djeca mogla pojesti užinu ili razgovarati međusobno. Ponekad smo nastavili s trećim satom te djeci stvarno nije preostalo puno posla. Snimala sam izvedbu sati kako bi učenici koji su izostali s nastave mogli pogledati snimku.

U radu sam nastojala obuhvatiti što više različitih, ali prije svega zanimljivih metoda rada, jer sam željela da nastava ne bude monotona, a da istovremeno djeci bude zanimljiva i poučna. Rješavali su kvizove, zabavne online zadatke, upotrebljavali interaktivni materijal koji koristimo u školi, a većina ih je uživala u našim Zoom satima, jer su predstavljali najbolju aproksimaciju "prave", "žive" nastave, koju smo ranije imali u školi. .

S obzirom na to da je motivacija također iznimno važna u školskom radu, posebno u ovom obliku, puno sam vremena namijenila za razne motivacijske aktivnosti kako bih djecu potakla, motivirala na rad i razvedrila ih. Obogatila sam odnosno osvježila nastavu mnogim aktivnostima koje su pokrivale područja glazbe, razgibavanja, motoričkih sposobnosti, logičkog razmišljanja itd., a njih ću vam predstaviti u nastavku.

## 2. SPOSOBNOSTI, RAZVOJ I POTREBE DESETOGODIŠNJAKA I JEDANAESTOGODIŠNJAKA

Većina djece sve je vještija u ovoj dobi, razmišlja zrelo i racionalno, ali su djetetu i dalje potrebni podrška i osjećaj sigurnosti koje mu pružaju roditelji. Iz dana u dan sve su samostalnija, ali im ipak treba netko tko će ih voditi u organizaciji. To su obično roditelji, dok u školi ovu ulogu preuzima učitelj.

Mišljenje roditelja cijene i poštuju, ali se mogu pojaviti nezadovoljstva zbog ograničenja od strane skrbnika. Njihove govorne sposobnosti već bi se mogle usporediti sa sposobnostima odraslih, jer mogu pratiti duže razgovore ne samo s članovima obitelji, već i s djecom te drugim odraslim osobama. Svoje komunikacijske sposobnosti koriste u raznim područjima, ne samo u razgovoru »uživo«, već i putem telefona ili drugih medija. Djeca već čitaju duže knjige, zanimaju ih razne stvari, sposobna su razmišljati sve bolje, koriste logiku i znaju razmišljati o posljedicama i učincima radnji.

Što se više približava jedanaestoj godini, dijete sve više razvija sposobnost apstraktnog razmišljanja. Sposobno je promatrati stvari s više različitih gledišta, čak i izvan svog osobnog iskustva. Njegov mozak sposoban je bolje prosuđivati i donositi odluke. U ovom razdoblju djecu karakteriziraju moguća impulzivnost i dramatičnost. Djeca ponovno otkrivaju tko su, pri čemu im konflikti nude priliku za nova saznanja. Pritom je vrlo važno da pred sobom imaju puno raznovrsnih izazova iz kojih, naravno, neće uvijek izaći kao pobjednici, ali će spoznati da poraz i suočavanje s njima predstavljaju važan dio života.

Dijete u ovoj dobi traži prijatelje i stoga je pripadnost grupi izuzetno važna. Na to ga potiče razvoj prečica u mozgu zahvaljujući kojima lakše i brže opaža svoju okolinu. Upravo zbog njih lako razvija stereotipe, jer još nisu razvijeni oni dijelovi mozga koji mu omogućuju da prosudi je li nešto doista istina ili nije.

## 3. MOTIVACIJA I MOTIVACIJSKE AKTIVNOSTI U RADU NA DALJINU

Motivacija je psihološki element koji potiče tijelo da djeluje u skladu sa svojim ciljevima, željama, potrebama i unutarnjom kontrolom. Na nju možemo gledati kao na pokretačku snagu koja nas tjera da postupamo u skladu s određenim ciljem, ili dodatno jača ovo ponašanje<sup>1</sup>.

Motivacija je psihološki proces koji usmjerava i stimulira naše ponašanje, odnoseći se na emocije, misli, uvjerenja, stavove, percepcije i druge psihičke sadržaje povezane s njim. Razlozi motivacije mogu biti vanjski ili unutarnji. Vanjski razlozi su npr. inicijative, pritisci, poticaji, situacije, dok su unutarnji razlozi ciljevi, potrebe, vrijednosti, ideje, fiziološki procesi itd.

Važan zadatak učitelja (-ice) je motivirati učenike za rad, a da bi to postigao (-la) mora poznavati učenike, voditi računa o razlikama među njima te mora poznavati njihova motivacijska uvjerenja. Učitelj mora biti optimističan, voljan slušati, vjerovati učenicima te uvijek biti strpljiv. Važan utjecaj imaju također: širok spektar nastavnih metoda i

<sup>1</sup> Wikipedija, slobodna internetska enciklopedija.

oblika, uključivanje učenika u razrednu interakciju, pravednost u podučavanju, izražavanje očekivanja, formiranje povratnih informacija i slično. Dakle, učitelj ima značajan utjecaj na motivaciju učenika te mogućnost osmišljavanja i poticanja učeničke motivacije za proces učenja.

Tijekom podučavanja na daljinu pokazao se veliki značaj motivacije. Stoga sam mnogo pažnje posvetila raznim zabavnim aktivnostima te aktivnostima koje sam iskoristila za podizanje motivacije, opuštanje, poticanje interesa, povećanje aktivnosti i trajanja pažnje djece te aktivnostima za zabavu.

## MOTIVACIJSKE AKTIVNOSTI

- 3.1. Skrij se! (učenici se skriju negdje u sobi u kojoj se nalaze, a ja onda pokušam pogoditi gdje su. »Jesi li ispod kreveta?«, »Jesi li u ormaru?« itd. Ako pogodim, sjednu natrag ispred ekrana).
- 3.2. Pogodi tko! Tijekom ove igre učenici isključe kamere, a onda se netko od njih javi. Učenici pokušavaju prema glasu koji su čuli prepoznati osobu.
- 3.3. Igra »slijedi upute«: davala sam učenicima razne upute, a oni su pokušali izvršiti zadatke što je brže moguće, na primjer:
  - donesi nešto crveno,
  - izbroj koliko vrata imaš u stanu, kući,
  - donesi predmet za njegu kose iz kupaonice,
  - otrči u kuhinju i donesi nešto metalno,
  - donesi par cipela koje možeš obuti, a da nisu tvoje,
  - otrči po svoju omiljenu igračku....!
- 3.4. Minuta za zdravlje (jedan od sudionika pokaže neke vježbe za razgibavanje, ostali ih ponove).
- 3.5. Skriveni predmet (jedan od sudionika odabrao je predmet iz sobe u kojoj se nalazio, a mi smo pogađali o čemu se radi).
- 3.6. Kućne životinje: pokazala sam djeci svoje kućne životinje i dala im priliku da pokažu i predstave svoje kućne ljubimce.
- 3.7. Isključi mikrofon i otpjevaj jednu pjesmu koju smo naučili u školi. Ostali učenici pokušavaju pogoditi o kojoj je pjesmi riječ. Pustila sam djeci glazbu nekoliko puta, odmaknuli su se od stolova i računala i zajedno smo zaplesali.
- 3.8. Team work (timski rad): učenici međusobno surađuju u grupama odnosno po sobama (Breakout sobe) i zajedno rješavaju zadatke.
- 3.9. Brainstorming (Oluja mozgova): generiranje velikog broja ideja u kratkom vremenu. Ova metoda nema za cilj kritizirati prezentirane ideje, već prihvatiti mogućnosti i raspravljati o svakoj pojedinačno.

- 3.10. Tjedna zagonetka: svakog ponedjeljka pokazivala sam djeci fotografiju na kojoj je uvećan predmet odnosno dio predmeta. Učenici su mogli sudjelovati u pogađanju o kojem se predmetu radi.
- 3.11. Zajednička užina: tijekom odmora svi pripremaju međuobrok i zajedno jedemo, kao što smo to činili u školi.
- 3.12. Čavrljanje o svakodnevnim stvarima (puno vremena namijenili smo ležernom razgovoru o svakodnevnim stvarima; učenici su opisivali kako su proveli dan, vikend itd.)
- 3.13. Pisanje pisama: dopisivali smo se s učenicima petih razreda (petašima) iz druge škole u Sloveniji, tj. međusobno smo komunicirali putem pisama. Djeca su opisivala i dijelila svoja iskustva. Stekli su nove prijatelje i vježbali pisanje pisama.
- 3.14. Zaplešimo zajedno: pustila sam glazbenu videosnimku odnosno glazbeni video (na primjer "Samo zapleši") i zajedno smo zaplesali.
- 3.15. Karaoke
- 3.16. Čavrljanje (opušteni razgovori)
- 3.17. Pokaži što znaš (učenici su mogli pokazati što znaju, npr. svirati instrument, pokazati trik s kartama, pokazati što rade kod kuće u slobodno vrijeme itd.).
- 3.18. Poseban dan u tjednu - na listićima u čaši imala sam napisane zanimljive i smiješne stvari te sam jednom tjedno pred djecom izvukla listić na kojem je pisalo »Tijekom današnjeg sata možeš:
- ležati u krevetu,
  - sjediti na podu,
  - nositi pidžamu,
  - piti čaj,
  - imati ludu frizuru,
  - grliti svoju omiljenu plišanu igračku...«.

Jedan sat tjedno zaista smo to činili. Svi smo uživali!

## 4. ZAKLJUČAK

Ljudi su socijalna odnosno društvena bića, koja su zahvaljujući međuljudskim odnosima opstala u povijesti. Podrška drugih potrebna im je naročito tijekom teških razdoblja. Potrebu za druženjem pokazuju čak i mala djeca. Naša psihička dobrobit ovisi, između ostalog, o tome koliko smo vidjeli, koliko smo saslušani, prihvaćeni, uvaženi odnosno poštovani i, naravno, voljeni.

Tkanje veza s prijateljima, drugarima iz razreda i raznim interesnim skupinama koje suobličuju naš identitet ima dubok učinak na našu psihičku dobrobit. Energiju i snagu crpimo iz osjećaja pripadnosti, osobito ako je riječ o istomišljenicima. U slučaju obrazovanja na daljinu, ta je veza bila uvelike prekinuta, a djeci su najviše nedostajala upravo druženja s vršnjacima. Čavrljanja, razgovori, druženja i osjećaj pripadnosti. Svakom djetetu jako su nedostajali školski drugari i prijatelji te su se djeca poželjela vratiti u školu.

Učenici su se pokazali odgovornima u svom radu i uglavnom su savjesno izvršavali svoje dužnosti. Nekoliko puta tjedno slali su u online učionicu zadatke, zaduženja, fotografije radova koje sam pregledala i vratila im s povratnim informacijama. Međutim, svakako bi bilo previše opterećujuće za učenike da svaki dan šalju cjelokupno gradivo. Nekoj djeci roditelji su pomogli pri slanju odnosno predaji zadataka i zaduženja, a neka su i to svladala. Redovito smo surađivali s roditeljima i kontinuirano rješavali sve potencijalne probleme. S djecom smo komunicirali i putem zajedničkog kanala u online učionici, gdje sam mogla savjetovati učenike kada je nekima bila potrebna pomoć te dodatni savjeti.

Sudeći prema anketi koju sam provela, većini djece jako su nedostajali škola i školski drugovi te su bila vrlo željna što skorijeg povratka u školu. Učenici i roditelji bili su zadovoljni što smo svakodnevno imali susrete odnosno sastanke "uživo" putem Zooma i što smo na taj način obrađivali teže gradivo. Dio dana proveli smo zajedno, što je djeci dalo osjećaj pripadnosti te spoznaja da je i škola na daljinu još uvijek škola. Motivacija je povremeno padala, što je razumljivo s obzirom na situaciju, ali sam je uspjela zadržati zahvaljujući raznim aktivnostima tijekom svog podučavanja na daljinu.

Nitko od nas nije mogao zamisliti da će nastava na daljinu trajati mjesecima. Kakve su i kakve će biti posljedice, pokazat će jedino vrijeme.

## 5.LITERATURA

- [1] MIZŠ, (2021). Sklep o ukrepih za nemoteno opravljanje vzgojno – izobraževalnega dela v osnovnih šolah v šolskem letu 2020/2021. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.
- [2] ZRSS (2020). Priporočila za učiteljice in učitelje razrednega pouka v pomoč pri izvajanju pouka na daljavo. Dobiveno na internetski adresi <https://www.zrss.si/objava/priporocila-in-usmeritve-za-pouk-na-daljavo-za-osnovno-solo>
- [3] ZRSS, (2020). Izobraževanje na daljavo. Dobiveno na internetski adresi <https://podpora.sio.si/izobrazevanje-na-daljavo-priprava-navodil-ucencem/>
- [4] ZRSS, (2020). Izobraževanje na daljavo: Razredna stopnja. Dobiveno na internetski adresi <https://podpora.sio.si/izobrazevanje-na-daljavo-razredna-stopnja/>
- [5] MIZŠ, (2018) Učni načrt. Program osnovna šola. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- [6] Marjanovič U.L., Zupančič M. (2020). Razvojna psihologija.
- [7] Motivacija. *Wikipedija, prosta enciklopedija*. Dobiveno na internetski adresi <https://sl.wikipedia.org/wiki/Motivacija>
- [8] Razdevšek P.C., Motivacija učencev za učenje. Dobiveno na internetski adresi [http://www.solazaravnatelje.si/wp-content/uploads/2012/12/Strokovni-posvet-pomocnikov-ravnateljcev\\_marec-2013\\_povzetki-predavanj-in-delavnic.pdf](http://www.solazaravnatelje.si/wp-content/uploads/2012/12/Strokovni-posvet-pomocnikov-ravnateljcev_marec-2013_povzetki-predavanj-in-delavnic.pdf)